

Pesachim Sources 15

ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה קנו

והמצוה הקנ"ו היא שצונו לבער חמץ מבתינו ביום ארבעה עשר מניסן וזו היא מצות השבתת שאור והוא אמרו יתעלה (בא יב) אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם. ויקראוה החכמים גם כן מצות ביעור ר"ל ביעור חמץ. ובגמר סנהדרין מתלמוד דבני מערבא (פ"ה ה"ג) אמרו חמץ חייבים עליו עשה ולא תעשה, עשה על ביעורו דכתיב תשביתו שאור מבתיכם, לא תעשה שאור לא ימצא בבתיכם (על"ת ר - רא). והנה התבארו משפטי מצוה זו בפרק ראשון מפסחים (ד ב ח א, י - טו ב, כ ב):

מרדכי מסכת פסחים פרק אור לארבעה עשר רמז תקלג

וה"ר שמואל מפולייזא אמר שמעתי על ר"י בר' אברהם שהיה רגיל להשהות פרוסה אחת מלשורפה עד תחלת שעה ז' כדי לקיים ביעור [*חמץ בזמנו. מ"י] כדפי' [ר"ת] דפי' [דשלא] בשעת ביעורו בתחלת (שש) [שבע] ופליאה היא דמפני (*שרפה) [*ברכה] דביעור שאינה אלא מדרבנן היה סומך על השעות לעמוד בספק תשביתו מתחלת שבע:

רמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק ב הלכה א

מצות עשה מן התורה להשבית החמץ קודם זמן איסור א אכילתו שנאמר + שמות י"ב+ ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם, ומפי השמועה למדו שראשון זה הוא יום ארבעה עשר, וראיה לדבר זה מה שכתוב בתורה + שמות ל"ד+ לא תשחט על חמץ דם זבחי כלומר לא תשחט הפסח ועדיין החמץ קיים, ושחיטת הפסח הוא יום ארבעה עשר אחר חצות.

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת פסחים פרק א משנה ד

[ד] אמר ה' שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם, למדנו מכאן שחובת ביעור חמץ לפני השבעה ימים בהחלט, כדי שיהיו שבעת הימים מתחלתן ועד סופן לא ימצא בהן חמץ. ואמר ביום הראשון תשביתו שאר מבתיכם, הנה ידענו שהוא יום ארבעה עשר, והיה ראוי להיות ביעור חמץ מתחלת יום ארבעה עשר, אלולי אמרו אך ביום הראשון, כי אך אינו אלא מיעוט, כאלו מיעט ואמר זה שאמרתי ביום הראשון אינו מתחלת היום אלא ממקצתו. ומכלל הרמזים לזה הכלל המקובל כלומר שביעור חמץ במקצת יום ארבעה עשר הוא אמרו יתעלה לא תשחט על חמץ דם זבחי, ובא בקבלה שזה המקצת מתחלת שעה שביעית. והכל מודים שמתחלת שעה ששית אסור מדבריהם, הרחקה מאסור תורה. ומחלוקת ר' מאיר ור' יהודה, שר' מאיר אומר אוכל כל זמן שמותר לו להאכיל. ור' יהודה אומר לא יאכל בחמש שעות גזרה משום יום המעון שאפשר שיפול בו טעות בשעה. והלכה כר' יהודה.

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף יב עמוד ב

ורבא אמר: לאו היינו טעמא דרבי יהודה, אלא רבי יהודה לטעמיה, דאמר: אין ביעור חמץ אלא שריפה, ויהבו ליה רבנן שעה אחת ללקוט בה עצים. איתיביה רבינא לרבא, אמר רבי יהודה: אימתי - שלא בשעת ביעורו, אבל בשעת ביעורו - השבתתו בכל דבר!

רש"י מסכת פסחים דף יב עמוד ב

ורבא אמר - טעמא דר' יהודה בחמץ לאו משום טעותא היא, דלא טעו אינשי בין חמש לשבע כדקאמר: חמש חמה במזרח כו', והאי דקאמר תולין כל חמש - ר' יהודה לטעמיה, דאמר באידך פירקין (פסחים כא, א): אין ביעור חמץ אלא שריפה, הילכך אסרו רבנן באכילתו כדי שיהא לו פנאי ללקט עצים בינתיים, ואי שרית ליה כל חמש - אינו נזכר, אבל עכשיו דתלי ליה - רמי אנפשיה ומדכר ללקט.

אימתי - אני אומר אין ביעור חמץ אלא שריפה.

שלא בשעת ביעורו - בתחילת שש וכל שש, דאכתי מדאורייתא שרי, אבל בשעת ביעורו, בשבע שהוא מוזהר מן התורה - השבתתו בכל דבר, וטורח זה למה, אם אין לו עצים - ימתין עד שעת ביעורו, וישביתו בכל דבר.

תוספות מסכת פסחים דף יב עמוד ב

אימתי שלא בשעת ביעורו - פירש הקונטרס שלא בשעת ביעורו בשש ובשעת ביעורו מכאן ואילך ופריך הואיל ובשעת ביעורו השבתתו בכל דבר ימתין עד שבע וקשה לר"ת היכי ימתין עד שבע לבערו הא אסקינן לעיל (ד' י:) דגזר ר' יהודה בשעת איסורו לבדוק דילמא אתי למיכל מיניה ועוד שעת ביעורו דמתני' היינו בשש ועוד דמנותר יליף ר' יהודה דחמץ בשריפה ונותר אחר שיעורו טעון שריפה וכמו כן חמץ ומפר"ת דשלא בשעת ביעורו היינו אחר שש שרוב העולם מבערין בשש כתיקון חכמים וטעם משום דיליף מנותר והיינו לאחר איסורו אבל בשעת ביעורו דהיינו בשש כיון שאינה מצוה לבערו אלא מדרבנן השבתתו בכל דבר וכן איתא בירושלמי פרק כל שעה.

תוספות מסכת פסחים דף צה עמוד א

בפרטיה קא ממעיט בל יראה - כאן משמע כמו שפירש ר"י בכל שעה (לעיל כט:) דלא יראה הוי ניתק לעשה.

רמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק א הלכה ג

אינו לוקה משום לא יראה ולא ימצא אלא א"כ קנה חמץ בפסח או חימצו כדי שיעשה בו מעשה, אבל אם היה לו חמץ קודם הפסח ובא הפסח ולא ביערו אלא הניחו ברשותו אף על פי שעבר על שני לאוין אינו לוקה מן התורה מפני שלא עשה בו מעשה, ומכין אותו מכת מרדות.